

آماده‌سازی پیروان برای ورود به عصر غیبت

هشتم ربیع‌الاول مصادف با سالروز شهادت امام حسن عسکری(ع) یازدهمین خورشید هدایت از خاندان رسول گرامی اسلام(ص) است.

هشتم ربیع‌الاول مصادف با سالروز شهادت امام حسن عسکری(ع) یازدهمین خورشید هدایت از خاندان رسول گرامی اسلام(ص) است. آن حضرت(ع) در سال ۲۶۰ هجری قمری، پس از شش سال زعامت و امامت شیعیان که اغلب آن در حصر و زندان خانگی گذشت در ۲۸ سالگی با دسیسه معتمد، خلیفه وقت عباسی به شهادت رسید. به گزارش ایسنا، روزنامه ایران نوشت: «دوران امامت امام حسن عسکری(ع) با عصر انتقال امامت از «امام حاضر» به «امام غایب» همزمان بود؛ موضوعی که دوران حیات آن حضرت(ع) را با پیچیدگی‌های بسیاری مواجه کرده بود. آن حضرت در عین تعلیم آموزه‌های دینی به پیروان و آیندگان، باید در راستای تحقق اهداف رسالت محمدی(ص)، مقدمات عصر غیبت را نیز فراهم می‌آورد. برای این منظور از سوئی باید برای محافظت از جان فرزندش - مهدی موعود(عج) - ولادت آن حضرت را مخفی نگه داشته و از سوی دیگر آمدنش را به شیعیان بشارت می‌داد تا در استمرار امامت در عصر غیبت رخنه‌ای پیش نیاید. این همه در حالی بود که آن حضرت در محاصره افراد و گماردگان و جاسوسان دستگاه حاکمه در منطقه‌ای نظامی در مرکز خلافت عباسیان - سامرا - اسکان داده شده بود. امام حسن عسکری(ع) با وجود محدودیت‌های بسیار با برنامه‌ریزی توانست زمینه‌های عصر غیبت را فراهم آورد، زیرا یکی از مشکلات پیش روی آن حضرت(ع) آماده کردن شیعیان و پیروان برای پذیرش قلبی غیبت امام عصر(عج) بود؛ چرا که امت به در دسترس بودن امام و رفع نیازهای فکری و معنوی خود با مراجعه حضوری عادت کرده و در صورت غیبت امام احساس کمبود می‌کرد. امام حسن عسکری(ع) برای مصون ماندن پیروان از خطر انحراف، با دوراندیشی سعی در کنترل پیامدهای ورود به مرحله غیبت کرد و بدین منظور تلاش مضاعفی را سامان داد. آن حضرت برای نیل به هدف در دو زمینه به فعالیت پرداخت:

۱) آماده سازی فکری شیعیان

۲) آماده سازی روحی آنان

در رابطه با آماده سازی فکری پیروان، امام حسن عسکری(ع) به نقل اخبار رسیده از پدران(ع) و جد بزرگوارش رسول گرامی اسلام(ص) درباره دوران غیبت و فرارسیدن زمان و تطبیق شرایط زمانه با آن، پرداخته و آنان را پذیرای ورود به مرحله امامت امام غایب با معرفی مصداق آن می‌نمود. در این راستا آن حضرت بر ایمان به غیب که رکن باور دینی است، تأکید کرده و ایمان به دوران غیبت را نیز بر آن اساس تبیین و تعلیم می‌کرد. آن حضرت(ع) از پیروان می‌خواست تا بر ایمان به غیب استوار مانده و صبر و انتظار برای فرج را یکی از جلوه‌های آن بدانند.

امام حسن عسکری(ع) یکی از خصوصیات این دوره را ابتلا و امتحان سخت برای شیعیان و سایر باورمندان دانسته است که از این طریق ایمان و تقوای آنان قوام یافته و مهپای هر شرایطی خواهند بود. آن حضرت(ع) موضوع غیبت امام غایب را بر پایه روایتی از رسول گرامی اسلام(ص) مبنی بر اینکه «زمین هیچگاه از حجت خدا بر خلق تا روز قیامت خالی نخواهد ماند» استوار نموده و در پاسخ به یکی از پیروان – ابوعلی بن همّام – پیرامون صحت این روایت می‌فرماید: «همانگونه که الان روز است و راستی این مطلب قابل انکار نیست، این حدیث نیز بحق و راست است و ماجرای آن بدین گونه بود که روزی از رسول خدا(ص) پرسیدند بعد از شما چه کسی حجت خدا - بر روی زمین - خواهد بود؟ آن حضرت(ص) پاسخ داد: «پسر من ... اوست که امام و حجت خدا بر روی زمین است. هر کس بمیرد و نسبت به او معرفت نداشته باشد به مرگ جاهلیت مرده است. بدانید که برای او غیبتی خواهد بود که بی خبران در آن غیبت سرگردان شده و باطل پویان بر اثر انکار آن هلاک خواهند شد و آنانی که برای آن وقت تعیین می‌کنند نیز دروغ‌شان آشکار خواهد شد.»

امام حسن عسکری(ع) ضمن احادیث و دعاهایی با تأکید بر عصر غیبت به تبیین این مهم پرداخته و ایمان به آن را ضرورت دین شناسانده و توصیه به صبر و پایداری در شرایط دشوار عصر غیبت کرده است. از جمله خطاب به حسن بن محمد بن صالح بزاز فرمود: «همانا پسر من بعد از من به امر امامت قیام خواهد کرد و سنت انبیای الهی که همانا عمر طولانی و غیبت است در مورد او محقق خواهد شد، تا آنجا که بر اثر طولانی شدن غیبت قلب‌ها به قساوت دچار شده و جز کسانی که خداوند در قلب آنان گوهر ایمان را نگاشته و تأییدشان کرده بر این باور باقی نمی‌مانند.»

امام حسن عسکری(ع) در جهت آماده سازی روحی نیز با کاستن از ارتباط مستقیم با مردم عادی، آنان را برای ورود به مرحله امامت امام غایب آماده کرده و بیشتر از طریق وکیلان با آنان ارتباط داشت.